

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาถึงบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาตามการรับรู้ของครูและคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากร
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น ระดับเขตพัฒนาชุมชน ประจำปี 2530-2531 ทั้งหมด 9 เขต ซึ่งแยกได้ดังนี้

1. ประชากรที่เป็นครู ได้แก่ ครูและผู้บริหารโรงเรียนที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นหรือมีเขตบริการของโรงเรียนอยู่ในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น ทั้งหมด 9 โรงเรียน จำนวน 128 คน
2. ประชากรที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นทั้งหมด 9 หมู่บ้าน จำนวน 86 คน

รวมจำนวนประชากรที่ศึกษาทั้งหมด 214 คน ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร จำแนกตามเขตพัฒนาชุมชนที่ทำการศึกษ

เขตพัฒนา ชุมชน	จังหวัด	หมู่บ้าน	โรงเรียน	จำนวนประชากร		
				ครู	คณะ กรรมการ หมู่บ้าน	รวม
เขต 1	ชัยนาท	แหลมหัวว่า	วัดแหลมหัวว่า	11	9	20
เขต 2	ปราจีนบุรี	ทับลาน	บ้านทับลาน	11	7	18
เขต 3	นครราชสีมา	คอนใหญ่	บ้านคอนใหญ่	15	11	26
เขต 4	มหาสารคาม	หนองเขื่อนช้าง	บ้านหนองเขื่อนช้าง	12	9	21
เขต 5	ลำปาง	ท่าหลวง	บ้านท่า	10	7	17
เขต 6	กำแพงเพชร	หนองไม้กอง	บ้านหนองไม้กอง	11	9	20
เขต 7	ราชบุรี	เกาะลอย	วัดเกาะลอย	16	11	27
เขต 8	พังงา	วัดเขา	วัดไตรมารคสถิตา	24	10	34
เขต 9	พัทลุง	ศาลาคันรัก	วัดลานชะ	18	13	31
รวม				128	86	214

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ชุดคือ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามของครู ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามของคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งแบบสอบถามแต่ละชุดประกอบด้วย 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ สังคมและวัฒนธรรม การสาธารณสุข และการเมือง-การปกครอง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

การให้คะแนน กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับคือ

ปฏิบัติตามบทบาทนั้นมากที่สุด	5 คะแนน
ปฏิบัติตามบทบาทนั้นมาก	4 คะแนน
ปฏิบัติตามบทบาทนั้นปานกลาง	3 คะแนน
ปฏิบัติตามบทบาทนั้นน้อย	2 คะแนน
ปฏิบัติตามบทบาทนั้นน้อยที่สุดหรือไม่มีการปฏิบัติเลย	1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open ended)

การให้คะแนน กำหนดน้ำหนักของปัญหาแบ่งเป็น 5 ระดับคือ

เป็นปัญหามากที่สุด	5 คะแนน
เป็นปัญหามาก	4 คะแนน
เป็นปัญหาปานกลาง	3 คะแนน
เป็นปัญหาน้อย	2 คะแนน
เป็นปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่เป็นปัญหา	1 คะแนน

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ รายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้อาศัยแนวทางจากการจัดกิจกรรมตามหลักการ ขอบข่ายและวิธีดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ตลอดจนขอบข่ายของโครงการประกวดหมู่บ้านพัฒนาระดับ เขตพัฒนาชุมชน มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการและความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านคือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ อาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ อุ่นตา นพคุณ อาจารย์ภาควิชาการศึกษา นอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. อาจารย์ เดโช มุขยักดิ์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หน่วยงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
5. นายวิชัย ธรรมชอบ ผู้อำนวยการกองปฏิบัติการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

2.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขและเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับครูและคณะกรรมการหมู่บ้านในหมู่บ้านพัฒนาดีเค็มระดับเขตพัฒนาชุมชน ประจำปี 2528-2529 จำนวน 1 หมู่บ้าน คือ บ้านหัวกระหี่ ตำบลบ้านซ่อง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นครูจำนวน 10 คน คณะกรรมการหมู่บ้านจำนวน 7 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถามของครู ได้ค่าความเที่ยง 0.94

แบบสอบถามของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้ค่าความเที่ยง 0.97

หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามฉบับนี้มา เป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับครูตอบมี 8 ข้อ และสำหรับคณะกรรมการหมู่บ้านตอบมี 6 ข้อ

ตอนที่ 2 บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา
มี 4 ด้าน จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู
ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน มีจำนวน 21 ข้อ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา จะเป็นแบบ
ปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และไม่ให้เกิดผลข้างเคียง (Side Effect)
ในทางลบ จึงได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงเลขาธิการ
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และอธิบดีกรมการปกครอง เพื่อขอความอนุเคราะห์
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ทำจดหมายถึงครูและคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มประชากร เพื่อขอความ
ร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
3. แจกแบบสอบถามแก่ครูและคณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มประชากร โดย
ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด

เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการแจกและ เก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองทั้งหมด
จึงได้รับคืนทั้ง 214 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยแยกเป็นแบบสอบถามของครู จำนวน
128 ฉบับ และแบบสอบถามของคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 86 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทาง
สังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ
(Percentage) จากสูตร (ประคอง กรรณสูต 2524 : 135) ดังนี้

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

เมื่อ P =	ค่าร้อยละ
n =	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มย่อย
N =	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ สังคมและวัฒนธรรม การสาธารณสุข และการเมืองการปกครอง ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ตรวจสอบให้คะแนนแต่ละข้อตามน้ำหนักของคะแนนที่กำหนดไว้

2.2 นำคะแนนแต่ละข้อค่าถามมาคำนวณหาค่ามัธยศ (X) และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร (ประกอบ กรรณสูตร 2529 : 40-49) ดังนี้

คำนวณหาค่ามัธยศ เลขคณิต ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนคนในกลุ่มประชากร

การแปลความหมายของคะแนน ปรับปรุงจากแบบคิดตามเกณฑ์ของเบสต์

(Best 1981 : 182) ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติความบทบาทนั้นมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติความบทบาทนั้นมาก

2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติความบทบาทนั้นปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติความบทบาทนั้นน้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติความบทบาทนั้นน้อยที่สุดหรือ

ไม่มีการปฏิบัติความบทบาทนั้นเลย

คำนวณหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X^2}{N} - \left(\frac{\sum X}{N}\right)^2}$$

เมื่อ S.D.	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ΣX	=	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
ΣX^2	=	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
N	=	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

หลังจากนั้นจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการรับรู้ของครูกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ที่มีคំอรรถมาทในการพัฒนาชุมชนของครู โดยการทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งใช้สูตร (ประคองการณศศ 2529 : 51) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ \bar{X}_1	=	คะแนนเฉลี่ยของข้อมูลกลุ่มที่ 1
\bar{X}_2	=	คะแนนเฉลี่ยของข้อมูลกลุ่มที่ 2
S_1^2	=	ความแปรปรวนของข้อมูลกลุ่มที่ 1
S_2^2	=	ความแปรปรวนของข้อมูลกลุ่มที่ 2
N_1	=	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มที่ 1
N_2	=	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มที่ 2

หลังจากนั้นจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู

โรงเรียนประถมศึกษา ความขึ้นคองดังนี้

3.1 ตรวจให้คะแนนแต่ละข้อคำถามตามน้ำหนักของคะแนนที่กำหนดไว้

3.2 นำคะแนนแต่ละข้อคำถามมาคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เช่นเดียวกับข้อ 2.2 และจัดอันดับความสำคัญของปัญหา

การแปลความหมายของคะแนน ปรับปรุงจากแบบกิตตามเกณฑ์ของเบสต์

(Best 1981 : 182) ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	เป็นปัญหามาก
2.50-3.49	หมายถึง	เป็นปัญหาปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่เป็นปัญหาเลย

หลังจากนั้นจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องข้อเสนอแนะแนวทาง การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน
พัฒนาชุมชนของครู ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด จะนำมารวบรวมสรุปและแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอ
ในรูปความเรียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย